

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Niklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Maračnina: Četrtno Din 7-50, polletno Din 15—,
celoletno Din 30—.

Valuta in kmečki stan

Ko je med vojno in po njej vrednost denarja padala, so mnogi blagrovali posestnika, posebno pa kmeta, ker mu je glavni del njegovega imetja (posestvo z vsemi pritklinami) ostalo nedotaknjeno po denarnem potresu, dolg pa se je lažje plačeval. Dozdevno je ta stvar res tako izgledala. Vendar pa se je pri hranilnih vlogah in denarnih terjatvah, ki so po svoji notranji vrednosti padale, zmanjševalo tudi kmečko premoženje, ki se vrh tega v vojnem času ni obnavljalo in popravljalo, kakor bi bilo potrebno, in je izgubilo mnogo dragocenih delovnih moči. Zlasti hudo so bili udarjeni oni, ki bi morali dobiti dedščine v denarju izplačane. Kot primer naj navedemo, da si je n. pr. mlajši brat I. 1914. izgovoril 400 kron, ki jih radi vojne ni iztirjal in naložil drugam. Ako je dobil I. 1920. za to 100 Din, je dejansko dobil samo vrednost petih starih kron, to je eno osemdesetinko tega, kar mu je namenil oče. Ko pa se je I. 1922. priženil, se je pri prevzemanju novega na 250.000 Din cenjenega doma zavezal za izplačilo 75.000 Din. Letos, ko ima plačati mesečni obrok, mu je naraščanje vrednosti denarja prekrižalo vse račune.

Da bi se kmalu uveljavila postava, ki bi te krivice količkaj izravnila, ni mogoče upati, ker bi nastala velikanska zmeda in naj bi se taka postava glasila kakorkoli. Zato mora vsakdo s tem računati, da mora vračati boljši dinar za slabši dinar, ki si ga je izposodil, kakor je vračal tudi slabšo krono za zlato krono.

V zvezi s tem mnogi vprašujejo, ali bo dinar še zelo narasel. Na to vprašanje ne more danes še nihče odgovoriti, niti g. Pašić, niti g. finančni minister. Treba je prejeti, da se z Ameriko, Anglijo in Francijo po-

godimo glede našega dolga, ki je bil napravljen med vojno. Zato zahtevamo, naj se ti računi uredijo in nato določi, do katere najvišje meje se naj dvigne dinar. Mislimo, da za več kakor nadaljnjih 30 % ne bo napredoval, vendar pa nihče ne more jamčiti tega, dokler država ne ugotovi svojih dolgov in nato odredi, po katerem kurzu se imajo prišteti izplačila v zlatu.

Pri tem izpremenljivem položaju trpi kredit kmečkega posestnika in ogrožena je vsaka podjetnost. Zato je treba v tem času izredne previdnosti. Sveta, da je treba delati čim manj dolgov, se zdaj že vse drži, zato pa je denarja tudi v izobilju in pada obrestna mera. Kdor pa mora delati dolgove, da ima obratni kapital, mora vedno gledati, da za izposojeni denar nabavljeno blago lahko v nepredolgem času zopet vnovči. V sedanjem času je treba kupovanje za lastno potrebo omejiti do skrajne meje in sicer je treba kupovati samo to, kar se bo samo ali pa v predelani obliki lahko v doglednem času prodalo. Človeka boli srce, ko vidi kmeta, kako prodaja gozd, da poplača dolg v trgovini. Saj velja nauk, da mora človek desetkrat premisliti, predno kaj kupi in da je treba zlasti strogo izogibati se izdatkov za vse čno, kar ni neobhodno potrebno. Še bolj pa je treba premisliti, predno človek proda, kar prinaša redne dohodke, razen v slučaju, da z izkupičkom poplača dolg, ki se ga mora kmet bati kot svojega največjega sovražnika.

Ne bo minulo I. 1926., ko bo naša valuta stalna. Takrat bo mogoče gledati z večjo gotovostjo v bodočnost, medtem pa bodimo še bolj previdni in še bolj varčni, kakor smo bili v mirnem času.

Dr. G. Žerjav.

V boju za „Staro pravdo“

Usoda gornjegrajskih planin. — Klerikalci in radičevci v skupni fronti proti kmetiskim pravicam.

V malokaterem kraju je narod tako siromašen na posesti kakor v gornjegrajskem okraju. Pred stoletji nam je s križem in mečem cerkvena moč, pomnožena z nemškimi valpti, ugrabila šume. Ob odpravi fevdalnega gospodarstva se je zopet pojavilo na slovenskega kmeta. Mogočni cerkveni knezi niso imeli srca zanj, zatirali so ga in zaničevali. Obenem pa so seveda imeli vse avstrijske oblasti za zaveznike proti kmetu.

Gornjegrajsko cerkveno imetje je vedno imelo avstrijsko protekcijo za seboj. Ni se brigalo niti za šumski zakon niti za gospodarske načrte. Bilo je vedno izven zakona, ki je veljal le za našega kmeta. Okrajni glavarji v Avstriji, žandarji, vse je pomagalo graščinskim oskrbnikom v boju proti kmetu.

In tako se je moral gornjegrajski kmet od leta do leta umikati tudi še s pašnikov, ki so mu od nekdaj bili na razpolago.

Prišla je svoboda, a ne more se reči, da je ž njo nastopila takoj tudi pravilna izprememba v zadržanju oblasti napram škofijstvu in kmetom. Klerikalci so se držali na vladi in so seveda na vso moč podprli škofa, ki je nadaljeval svojo prejšnjo politiko. Prišli so svobodomiselnim agrarnim zakonim, a kakor vedno prej, je tudi sedaj našel mogočni cerkveni posestnik izgovore in pota, da se je mogel odkrižati kmečkih zahtev.

Letos bi se imela ta stvar vendarle prilesti h koncu in kmetom bi se imelo povrniti, kar so izgubili pred desetletji. Ako bi gornjegrajski kmet dobil v škofovih gozdih zadosti pašnikov, bi se tamošnji okraj lahko rešil popolnega propada. Tudi, če bi ne bilo starih pravic, bi pametna državna politika v obmejnem okraju z vsemi sredstvi skušala čuvati in vzdrževati zdrav kmečki stan. Ako bi ga ne bilo, bi ga bilo treba ustvariti s kolonizacijo in mu zagotoviti normalen obstoj. In res, agrarne oblasti so pod pritiskom naraščajoče bede kmeta, ki prihaja v sedanjih časih v strašno krizo, po točnem proučevanju razmer in potreb kmeta ter šumarstva, prišle do zaključka, da je treba po zakonu o dajanju veleposestev v štiriletni zakup, urediti pašniške razmere v škofovem veleposestvu.

Kakor je naš kmet sicer konservativen, vendar pa je ob tej priliki uvidel, da mora tudi sam nekaj žrtvovati za ureditev teh razmer. Kmetje so zbrali denar za geomeeterska dela, denar je bil že pripravljen in ta dela so se tudi že pričela.

Istočasno pa tudi ni počivala intriga. Na vso moč so znani pomagači, ki podpirajo za denar tudi prepast slovenskega kmeta, pritiskali na ministra za agrarno reformo, Milana Simonoviča, naj ugodno škofovim pritožbam ali pa jim vsaj prizna odložilno moč. Kmetje so se tedaj z zaupanjem obrnili na tedanjega ministra za šume, doktor Žerjavo, naj jih štiti.

Tedanji minister dr. Žerjav je uvidel, da gre za obstoj celega gornjegrajskega okraja. Ni vprašal, kdo so ti kmetje in katere stranke so pristaši. Zavzel se je zanje na vso moč.

Prišla pa je kriza vlade PP. in vlada je podala ostavko. Tedaj so prijatelji škofijskih privilegijev opozorili ministra agrarne reforme, da ga od trenutka vladne ostavke dogovor s SDS. ne veže več. Tako so iztisnili par ur pred imenovanjem nove vlade, ko so se prejšnji ministri že poslovili od svojih uradnikov, brzojavno naredbo, s katero se do rešitve škofovega rekurza vsa uvedena dela za dodelitev pašnikov ustavljajo.

S tem je bila kmetom v gornjegrajskem okraju povzročena velikanska škoda. Zato je naravno, da so se obrnili znova na vlado, naj prekliče to odločitev. Upali so, da se bo to zgodilo, ker je minister za agrarno reformo postal Pavle Radič, ki vedno rad mnogo govori o seljaku in seljaških interesih. Potrebno je bilo le, da se prekliče brzo-

javka, ki ni vsebovala nobene upravne rešitve, in prekinjena dela bi se lahko nadaljevala.

Toda kmetje so se zmotili. Takozvana «seljaška stranka» je nanje pozabila. Tako je ostalo tudi potem, ko je g. Pucelj peljal svojo skrahirano SKS. na sejem v Zagreb. O «stari pravdi» se govori samo po shodih, ko je pa gornjegrajski kmet zahteval svoje pravice, sta se klerikalna in «kmečka» stranka postavili v skupno fronto proti — stari pravdi.

Gornjegrajski kmetje naj nikar ne obupujejo. Se so na svetu ljudje, ki vedo, kaj je dolžnost narodne države napram kmetškemu stanu. Se so ljudje, ki se ne boje škofov, ki ne nosijo ljubezni do kmeta samo na jeziku, ampak tudi v srcu ter jo izvajajo tudi v dejanju. «Stara pravda» mora biti gornjegrajskim kmetom priznana!

Politični pregled

V političnem življenju se pričakujejo važnejši dogodki šele s povratkom vseh ministrov, predvsem pa s povratkom min. predsednika Pašića in kralja Aleksandra, ki je potoval minule dni po Črni gori in Dalmaciji, kjer ga je sprejelo tamošnje prebivalstvo z velikim navdušenjem. V odnosih med vladnimi strankami obstoji velika napetost.

Nesoglasja med radikali in radičevci so se pojavila, kakor znano, predvsem zaradi zahtev radičevcev, naj se premeste v hrvatskih krajih vsi uradniki, ki so samostojni demokrati. Ko so začeli radičevci zahtevati tudi premestitev nekaterih radikalnih uradnikov, je to povzročilo med pri-

staši radikalne stranke mnogo razburjenja in nezadovoljstva napram radičevcem. Nekateri radikalne organizacije so celo javno protestirale proti zahtevam radičevcev in imajo sedaj radikalni poslanci veliko posla, da pomirijo razburjene duhove.

A tudi v vodilnih radikalnih krogih so postali nezadovoljni s St. Radićem, ki je kot delegat naše države pri minulem zasedanju Zveze narodov v Ženevi podal nekaj izjav, ki so razburile prav po nepotrebnem javnost in mnogo škodile našemu ugledu v inozemstvu. Radić ni samo nastopil proti podpori armenskim in ruskim beguncem, temveč je tudi na javnem predavanju v Ženevi izjavil, da Makedonci ne vedo, ali so Srbi ali Bolgari, in da je to vprašanje zelo kočljivo za našo državo.

Na ta način ni samo očrnil pred Evropo naših notranjih razmer, temveč je tudi kazil narodni ponos Srbov, ki smatrajo Makedonijo za srbsko pokrajino. Zato ni čudno, da je ta Radićev nastop v Ženevi izzval tudi

med radikali mnogo nezadovoljstva

in da se zaradi tega pojavlja med njimi zahteva, da se St. Radiću v bodoče ne sme več dati prilika, da bi kot oficijelni zastopnik sramotil našo državo pred tujim svetom.

Ker radikalna stranka ničesar ne ukrene brez Pašića, je vlada sklenila, da pošlje k njemu v Monte Carlo prometnega ministra Radojevića, ki naj ga obvesti o razmerah med vladnimi strankami ter zve za njegovo mnenje. Minister Radojević je že pred par dnevi odpotoval iz Beograda. Kolikor je znano, se Pašić vrne domov okoli 7. oktobra in pričakovati je, da bo par dni nato prišlo do važnejših dogodkov v naši notranji politiki.

Da so nesoglasja med radikali in radičevci zelo resnega značaja, dokazuje tudi dejstvo, da so se štirje ministri, ki so spremljali kralja in kraljico na potovanju po Črni gori in Dalmaciji, začetkom tedna nemudoma vrnili v Beograd. Tudi kralj se bo prej vrnil v prestolico, kakor pa je bilo

prvotno določeno, ter bo skrajšal svoje potovanje po Dalmaciji. Beograjski listi napovedujejo že krizo vlade,

ki po izjavah nekaterih vodilnih članov radikalne stranke prav za prav že obstoji. Razmere za RR vlado so tudi zaradi tega težavne, ker se je v dvainpolmesečnem brezdrlju nakopičilo toliko nerešenih vprašanj, da bi brez omenjenih sporov imela vlada mnogo dela in truda, ako bi hotela vodstvo državne politike spraviti zopet v pravi tir. Pri tem je treba tudi naglasiti, da ni

vlada ničesar pripravila za jesensko zasedanje Narodne skupščine.

Tako dolgih in tako popolnih parlamentarnih počitnic, kakor letos, sploh še nismo imeli. Ves čas, odkar so bile izglasovane v Narodni skupščini proračunske dvanajstine, ni zboroval niti en parlamentarni odbor in vlada ni doslej pripravila še nobene zakonskega načrta za Narodno skupščino.

Vesti o potovanju St. Radića v Pariz in Ameriko

radi najetja inozemskega posojila za našo državo, so se izkazale kot neresnične. Meni da je vlada s St. Radićem doživela že dovolj razočaranja v Ženevi. Radić se vrne iz Ženeve naravnost domov v Zagreb, kjer si njegovi pristaši tudi ničesar ne upajo samovoljno ukreniti proti radikalom, ki čim dalje bolj odkrito zahtevajo, da se morajo radičevci popolnoma ukloniti in da ne smejo preveč dvigati svojih glav, ako hočejo še nadalje ostati v vladi.

Kakor rečeno, nam je torej prihodnje tedne pričakovati zelo zanimivih političnih dogodkov in niso izključena razna presenečenja, zlasti za one ljudi, ki so računali

Kupujte vse Vaše zimске potrebnosti za ženske in moške obleke pri stari, domači trgovini pri 1

Ljubljana „Češniku“ Lingarjeva ulica
tam boste dobro in pošteno postreženi.

Anton Stražar:

Jurca je letel, kolikor je mogel; klobuk ie nesel v rokah, po obleki pa je imel polno smeti od suhe zdrobljene detelje. Šele pri cerkvi se je uzrl nazaj; oddahnil se je, ko je videl, da je varen. Šel je nato v krčmarjev hlev; kjer je imel konje in na kupu sena je kmalu sladko zaspal...

Po rani sv. maši so bili vsi naši znanci pri sv. obhajilu. Zamudili so se še nekaj časa v cerkvi, nato pa odšli še k gostilničarju na zajetek pred povratkom domov.

Jaka je bil izredno otožen, kar so opazili vsi trije. Glavni vzrok njegove otožnosti so povzročile sanje, ki jih je imel prejšnji večer. Sanjalo se mu je, da je videl svojo rajnko ženo na lepem vrtu, ki je bil poln samih rož. Žena pa mu je govorila: Jaka, ljubi moj nekdanji mož, kmalu se vidiva...

Po teh besedah pa je žena izginila. Katrico je skrbela njegova zamišljenost in ni prej mirovala, dokler ji ni mož povedal vzroka svoje otožnosti.

Vsi trije so tolažili Jaka, da so sanje le sanje in da najbolje stori, ker se mu je sanjalo o rajni ženi, da plača še par sv. maš za pokoj njene duše...

Pa vkljub tolažbi vseh ni bil Jaka dosti boljše volje. Čimdalje bolj so mu hodile na misel besede poštnega Henrika, ki jih je govoril prejšnji dan: V sredi najbolj veselih upov, ki jih ima, zadene človeka nesnadno najhujša nesreča...

Sredi dopoldneva je bilo.

Naši znanci-romarji so se peljali ravno proti Šenčurju. Voznik Jarca je prvi opazil, da je nasproti njim drvel splašen konj s kolesljem brez voznika. Možak je trdo pripel vajeti in se hotel umakniti kolikor mogoče v stran, da bi se izognil zdivjanemu konju, — a bilo je vse zaman! Splašeni konj je pridrvel tik njega in koleslja sta s tako močjo zadela skupaj, da so se vsi zvrnili. Ko so si opomogli od prvega strahu, so se naši romarji začeli pobirati s tal. Največje čudo je bilo, da se Katrici in otroku ni zgodilo čisto nič in ravno tako ne Minki in Jurci, toda Jaka je s tako močjo priletel na rebra ob cestni kamen, da ni mogel sam vstati. Le zdihoval je na tleh:

«O, Jezus, Marija, boli me, boli...!»

V vasi je Jurca dobil voz, na katerem se je peljal Jaka namesto domov v ljubljansko bolnico...

Nesrečna žena se je peljala sedaj pri Jaku. Ko so se ločili, je še naročila Jurci in Minki: «Lepo vaju prosim, skrbita vidva sedaj toliko časa doma, da bo vse v redu!» Dalje ni mogla več govoriti; znova jo je po-

silil jok, ko je njen nesrečni mož zaječal v svojih bolečinah.

Zelo žalosten je bil voznik Jurca, ko se je vozil proti Ravnemu polju brez gospodarja in gospodinje. Le parkrat je vzdihnil napram Minki: «To je bilo pa nesrečno ro manje, človek pač ne ve, kje ga nesreča doleti...»

Četrto poglavje.

Vdova Katrica je sama vodila naprej gostilno. O ženitvi ni hotela nič slišati. Zavračala je vsakogar: «Ni ga ženina, ki bi bil zame! — Trdinov Jaka je bil samo eden!»

Kako kratka in nestalna sta pozemeljsko veselje in sreča. Vse je podobno blesteči jutranji rosi ob vzhajajočem solncu, ki kmalu izgine z vsem bleskom ali pa dimu, ki ga zagledamo, pa takoj izgine!

To trpko resnico je izkusila tudi Katrica ob tako nagli smrti svojega ljubljene moža. Sprva se nikakor ni mogla potolažiti v svoji veliki žalosti... Kar verjeti ni mogla, da na tem svetu ne bo več videla Jake in da počiva na velikem pokopališču pri Sv. Krištofu na ljubljanskem polju...

Jake namreč niso mogli zdravniki v bolnici oteti pred smrtjo. Tekom petih dni je že umrl v hudih bolečinah. Zelo hudo je bilo Jaku zadnje ure njegovega življenja v bolnici. Pri njem je sedela vsa potrta njegova uboga žena. Živo so mu stopili tudi vsi dogodki iz njegovega življenja pred oči in zelo ga je tudi mučila bodočnost njemu tako priljubljenega otroka.

na resnost sporazuma med radikali in radicevci.

DOPISI

VIČ. Na Viču pri Ljubljani je umrl v soboto 26. m. m. g. Gojmir Verbič, rač. pripravnik pri delegaciji ministrstva financ v Ljubljani. Pokojnik je bil zaveden Sokol in Orjunaš. Njegovo truplo je ležalo na katafalku v Sokolskem domu, kjer so ga stražili Sokoli in Orjunaši. V ponedeljek se je vršil izredno veličasten pogreb ob ogromni udeležbi občinstva, Sokolov in Orjunašev. Ob odprtem grobu sta se poslovila od pokojnika zastopnika Sokola in Orjuna, viški Sokoli pa so mu zapeli žalostinko. Končno sta se poklonila nad svežim grobom še sokolski in orjunaški prapor, nakar so začele padati prve grude na krsto... Počivaj mirno v domači zemlji, preostalem naše iskreno sožalje!

POLHOVGRADec. Pred dnevi smo dobili zopet električno razsvetljavo, ki nam jo je bila uničila povodenj. Čez Gradaščico se dela nov most iz železa in betona, da bo lažje kljuboval naraslim vodam. Zadnji čas so pri nas ljubljanski lovci postrelili lepo število zajcev, jerebic in lisic. Vreme je slabo in bolj s težavo spravljamo poljske pridelke, s katerimi smo še dokaj zadovoljni.

IZ GOR. LOGATCA. Poslovilni večer, ki ga je preteklo nedeljo priredilo domače Sokolsko društvo svojemu odhajajočemu prosvetarju vpokojenemu šolskemu nadzorniku Punčuhu, je pokazal, kako priljubljen je bil br. Punčuh v vseh slojih prebivalstva, zlasti v sokolski družini. — Sokol priredi v nedeljo, dne 4. oktobra letos v gostilni br. Alberta Uršiča na Kalcih «bobovo veselico». Začetek ob 3. popoldne. Vabljeni so prijatelji sokolstva od blizu in daleč.

Ljubljana Pri „Češniku“ Lingarjeva ulica
velika izbira sukna, velurja, pliša, astrahana, žameta za manteljane. III

Skoraj že umirajoč je prosil ženo: «Katrica, nikar mi ne zavrzi otroka!» Vsa potrta in v joku je segla Katrica možu v roke in slovesno izpregovorila: «Jaka, Bog mi je priča, da se ne omožim! Ti si bil meni vse, ako Tebe ne bom imela več, pa imam vsaj otroka!»

Solza hvalečnosti je kanila umirajočemu po licu. Dejal je samo še: «Katrica, odpusti mi, moli zame...»

To so bile zadnje Jakove besede. Na te besede se je potem vedno spominjala — vdova Katrica. Globoko so se ji vtisnile v srce!

Vsi Ravnopoljci so se čudili železni volji vdove, gostilničarke Katrice. Od jutra do večera je vdova opravljala svoj gospodinjski in tudi gospodarski posel, — vse iz ljubezni do ljubljenega otroka in v njegovo dobrobit. Nekega dne je stopil godec in voznik Jurca pred gospodinjjo in ji dejal: «Ne zameri mi, Katrica, jaz odhajam dalje po širnem svetu...»

Zaman je prosila vdova Jurca, naj še ostane. Nekega jutra ji je segel v roke in odšel. Pri odhodu ji je samo še rekel: «Ne zameri mi, Katrica, grem še malo po svetu... Če pridem kdaj nazaj, kaj ne, da se smem oglasiti pri tebi...?»

«Vedno, Jurca!» mu je odgovorila.

Krasnega poletnega nedeljskega dneva rano zjutraj je bil pred Čebulovo hišo v Dolini že vprežen iskri vranec v skoro nov

KRAŠNJA. Pretečeni petek dne 18. m. m. je prevzel novoizvoljeni župan županske posle in da je bila svečanost tem večja, se je udeležil prevzema tudi g. Knol. Pri tej priliki se je gosp. župnik na lastne oči prepričal, da je prevzel župan od gerenta v gotovini 506938 Din in naložil je v hranilnici 2500 Din. Torej se je vsega skupaj izročilo 756938 Din ali 30.277-52 K, ne glede na ubožni zaklad, ki se je tudi povečal. Ker sta po razpustu občinskega zastopa v mesecu februarju t. l. «Domoljub» in «Slovenec» hvalila prejšnjega župana ter občinski odbor, kako dobro sta gospodarila, se je splošno pričakovalo, da bosta tudi sedaj kaj omenila o občinskem gospodarstvu, zlasti pa, koliko premoženja v denarju je novi župan prevzel. To bi bilo potrebno že zaradi tega, ker so jezične tercijalke in tudi nekateri možje govorili, kako se sedaj denar zapravlja, ko so se občinski reveži osnažili in oblekli. Iz občinske denarne knjige se lahko tudi vsakdo prepriča, da so neresnične tudi trditve marsikaterega klerikalnega agitatorja, da je imel gerent mesečne plače 4000 K in njegov tajnik 1000 K. Klerikalcev glavno orožje sta pač obrekovanje in laž.

BELA KRAJINA. Na Talčjem vrhu se je določil za dan trgatve 28. september. Ta dan je oživila Rodinska, Selska in Straževrška goričica. Vse je pohitelo s posodami v vinograde kljub temu, da se je držalo vreme malo bolj kislo kakor ves poletni čas. Trte so prav dobro obrodile. Radi plesni in gnilobe ni pritožb. Vinogradnik, ki je posvetil pažnjo vinogradu, ima prepolne trte in brajde; pridelal je več kakor lansko leto. Urni brentači polnijo kadi, kjer čakajo sladki grozdi preše. Vinskim trgovcem se bo nudila tu najboljša pijača.

CERKLJE OB KRKL. Dne 3. septembra t. l. je bil na dražbi cerkljanski lov. Lov je bil izdražen za dobo pet let in sicer za letno vsoto 1400 Din, dasi je bil zadnjih pet let v najemu za 3550 Din letno. Lepo občinsko gospodarstvo! Občinski predstojnik je javno pri cerkvi razglasil, naj pridejo vsi interesenti 1. septembra na sestanek v občinsko pisarno radi podrobnega dogovora o dražbi lova. Imeli smo upanje, da bo občinska blagajna kaj več pridobila od občinskega lova in da se bo občinski predstojnik za to

zavzel. Na oklic pri cerkvi pridemo v občinsko pisarno, a občinskega predstojnika ni bilo. Celo dopoldne smo čakali zaman, končno pa odšli domov, ne da bi kaj opravili. Občinski tajnik je šel gledat, kje je občinski predstojnik, in izvedel, da so odšli z nahrbtnikom v vinograd. Ako bi bil občinski predstojnik res dober občinski gospodar, bi prišel dne 1. septembra v občinsko pisarno k razpravi o občinskih interesih. Dan 3. septembra je bil za nas davkoplačevalce v občini Cerklje hud udarec, ker je bilo prikrajšano občinski blagajni. Licitacija je bila po kratkem govorčenju izvršena v škodo občinskih davkoplačevalcev. Ako bi bila občinskemu predstojniku mar občinska dobrobit, bi se lahko lov izlicitiral za 50.000 kron. G. občinski predstojnik, kje imate glavo? V blagajni ni dosti denarja, se bo danes ali jutri reklo. Kaj naj storimo? Udarimo po obrtnikih in po kmetih! Pa bo zopet seja v župnišću ali pa v «Kašperldomu» in g. kaplan Tomazin bo govoril, da kmetje ne smejo plačati nobenih davkov in da naj plača obrtnik. Kakor navadno, bodo nazadnje seveda plačevali vsi višje občinske doklade, kmetje in obrtniki. — Kaj pa z mlekarjo? Dobila je najbrže jetiko, kakor smo zvedeli od zanesljivega moža SLS. — Končno rečeno, gospodje iz SLS: Pustite pri miru nas naprednjake; mi Vam nočemo nič žalega. V nasprotnem slučaju pa bomo ob priliki opisali Vaše «potovanje v Rim». Razumete? — Cerkljanski in gorjanski naprednjaki.

SEMIČ. Dasi je bil pričetek trgatve uradno določen na 8. oktobra, so kljub temu že začeli trgati nekateri nestrpneži. Vsled svoje trmoglavosti bodo imeli slabši vinski pridelek, ker grozdje še ni popolnoma dozorelo. Izmed poljskih pridelkov sta se obnesla krompir in debeljača. Tudi sadja je precej. S senom smo dobro preskrbljeni, saj je bila prva in druga košnja jako hvaležna. Naše ceste vpijejo po popravilu: uboga živina, ki vleče po strnih in slabih kolo-zozih težke tovore. Kakor ceste, tako pomanj-

Ljubljana Pri „Češniku“ Lingarjeva ulica
posteljne garniture, odeje lastnega izdelka, konjske koco, plahte, porhata-te rjuhe. IV

koleselj. Voznik Čebulov Joško, znani dolinski pesnik, je nestrpno hodil sem in tja po dvorišču in sam pri sebi godrnjal:

«Kje neki hodi kramar Nace iz Krašnje, da ga ni toliko časa?»

Ko je tako godrnjal, je že prišel kramar Nace.

«No, no, dobro jutro, Joško! Malo za kasnil sem se, pa to ni nič hudega, saj je dan še dolg.»

«Bog daj dobro jutro, Nace! Hodili ste pa res dolgo; pol ure vas že čakam.»

Nato je Joško še hitro skočil v gostilno in prinesel Nacetu izbornega sadnega žganja, da si nekoliko «jezik namaže». Možak je hitro spil in z robcem obrisal svojo kosmato črno brado, nakar sta se vsedla v koleselj in se odpeljala.

Peljala sta se v bližnje Ravnopolje, ki je dve pičli uri oddaljeno od Doline — ženit k vdovici Katrici.

Katrica se je zelo razveselila obeh domačinov, Joška in Naceta. Prisedla je k njima, ko sta se krepčala. Stari znanci so si imeli mnogo povedati!

Po daljšem obotavljanju in Joškovem namigavanju je na šaljiv način kot vselej zasnil Nace Katrico za Joška.

Toda mešetar Nace je doživel ob tej priliki slab uspeh.

Že dolgo v svojem življenju ni bil Joško tako razburjen kot takrat, ko je na Nacetovo snubitev čakal Katričinega odgovora.

Mlada, še vedno zala ženska je hitro vstala, uprla roke v bok in dejala: «Prija-

telja, ne zamerita mi! Ni ga ženina, ki bi bil zame, — Trdinov Jaka je bil le eden!...»

Samo ob sebi je razumljivo, da sta se Nace in Joško hitro poslovila in odpeljala nazaj v Dolino.

Med vožnjo je Nace tolažil Joška: «E, nič se ne zmeni, fant! Saj je dosti žensk na svetu! Nisem si pa mislil, da bo tako trdovratna ta Katrica. Veš, stanovitna je, stanovitna!»

Ustavila sta se med vožnjo v več gostilnah in po običajni navadi pila na jezo!

Kadar je imel kramar Nace kaj zelo važnega povedati, je vselej imel mnogo opravka s svojo kosmato brado. Vrtil jo je in naposled rekel Jošku: «Fant, ako se hočeš ravno na gostilno priženiti, potem vem za prav enako žensko. Veš, Janezova Micka iz vrhovske fare bi bila zate. Ta je tudi vdova in vem, da te vzame!»

Domenila sta se, da gre Nace med tem, nom k vdovi in da bo poizvedel, kakega mnenja je.

Precej dobre volje sta že bila, ko sta se peljala proti Dolini. Še zapela sta tole:

«Jaz sem si pa nekaj zmislił — in naredil bom ta »špas«!
Drev', ko bodo mam'ca spali — pojdem k ljub'ci moji v vas!

Prav po tistem bom pricapljal — da se mam'ca ne zbudi; gor' na okno bom potrkal, da se ljub'ca prebudi.

Bom na usta jo poljubil in veselo ji dejal: da jo srček moj predragi — odkar sem ljubil jo začel!»

kljivi so tudi šolski prostori. Zadnji čas bi že bil, da dobi Semič, kakor velika občina, primerno moderno šolsko poslopje.

LAŠKO. Pretekli teden so lovci napravili pogon iz Goznika čez Malič na divje prašiče. Ob tej priliki je ustrelil mizarški mojster Miha Jelenc iz Laškega lepega merjasca, ki je tehtal 125 kg. Ko so ga pripeljali v Laško, je bil ves trg pokoncu. Kakor pripovedujejo kmetje, se je letos zaplodilo večje število divjih prašičev.

SV. KRISTOF PRI LAŠKEM. Nedeljska volitev župana je pokazala žalosten slučaj, da moška beseda dandanes ne drži več. Castihlepnost in nevoščljivost sta naredili nekaj odbornikov za figamože ter je bil radi njihovega izdajstva izvoljen za župana mož, ki najmanj spada na to mesto. Vsi občani so ogorčeni nad to izvolitvijo, ker čutijo, da ta odločitev občini ne more prinesiti nobene koristi, in bodo prav gotovo pri prvi priliki obračunali z nezmožnimi odborniki. SDS bo tudi obračunala z zahrbtniki, ki so se vrnili v njene vrste, da jo ob priliki izdajo. Ljudstvo pa bo moralo enkrat uvideti, da krivci ne spadajo v občinski odbor, če bi jih tudi priporočal sam papež, in bo dobilo ljudi, ki mislijo in ukrepajo z lastnimi možgani. Cim hujše bo SLS vihtela svoj bič nad ubogim slovenskim ljudstvom, tem prej mora spregledati. Takrat bo rešeno pekla na tem svetu.

ST. PETER POD SV. GORAMI. Vinogradi kažejo lepo ter obetajo bogato trgatvijo. Naši vinogradi so bili s posebno skrbjo in marljivostjo obdelani, ker je lansko leto peronospora učinkovala tako pogubonosno. Vino je tu vsako leto izvrstne kakovosti. Kupovalci dobre kapljice naj se po trgatvi sami pridejo prepričati na lice mesta o kakovosti naših vin in naj ne zaupajo preveč raznim prekupčevalcem, ki jim pod firmo naših vin pošiljajo različna manj vredna hrvatska vina ter škodujejo dobremu slovesu naših vin.

SLOVENJGRAD. V torek dne 22. septembra je imel poslanec dr. Pivko v Slovenjgradu krasno uspešni sestanek. Posebna soba v Narodnem domu je bila nabito polna pristašev SDS. V poldrugo uro trajajočem govoru je poslanec dr. Pivko izčrpno obrazložil sedanji politični položaj ter smernice SDS. Poročilo je bilo sprejeto z viharim odobravanjem. Po poročilu se je vnela zanimiva debata o najrazličnejših dnevnih vprašanjih, ki je trajala pozno v noč. Za lepa izvajanja in poučne odgovore na vsa vprašanja se mu je zahvalil predsednik krajevene organizacije, ravnatelj šentjurske, ki mu je v imenu vseh zborovalcev izrazil popolno zaupanje v njegovo dosedanje politično delovanje, zlasti se mu je pa tudi zahvalil za mnoge uspešne intervencije v korist njegovih tukajšnjih volilcev.

IVANJKOVCI. Tukajšnje prostovoljno gasilno društvo priredi v nedeljo dne 11. oktobra ob 15. popoldne v dvorani pri kolodvoru vinske trgatev z burko «Trije tičiki», plesom, šaljivo pošto in prosto zabavo. Čisti dobiček je namenjen za društveni sklad.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

PODOBIRANJE IN TRGATEV.

Ogromni so stroški, ki jih prizadeva novodobno vinogradništvo spričo bolezni, ki napadajo trsje. Temu trudu in tem stroškom nasproti stoje pridelki, ki so vse premalo varni. Tudi letošnja letina trpi pod vplivom skrajno neugodnega vremena pred peronosporo, plesnijo (oidijem) in navadno gnilobo. Peronospora in oidij sta napadala trsje, kakor bi šlo za stavo, katera bo

lezen bo hujša. Po šestkrat in še večkrat so ljudje škropili, pa brez povoljnega uspeha. Trideset let že škropimo, pa še ne znamo! Bogate izkušnje smo si že nabrali v boju proti peronospori, pa ji še podležemo. Vsako leto se poučujemo, kako jo bomo odvrnili in pregnali, pa nam le spodleti. Krivi nismo tolikanj sami, kriva je narava s svojim zločestim vremenom, ki se ne dá ugnati pri vsi naši pazljivosti. Pri takem vremenu, kakor smo ga imeli letos po nekaterih vinskih legah, se ne dá pri najboljši volji nič bolj uspešnega doseči. Zato pa je vse obtoževanje naših vinogradnikov neupravičeno. Vzroki slabe letine ne tiče v slabem delu, ampak v nenavadno slabem in neugodnem vremenu, kateremu nasproti smo brez izdatne moči!

Prva pomoč proti zlem posledicam letošnje letine je bilo podobiranje grozdja. Zdrave dele grozdja je bilo treba očistiti pred nadaljnjim okuženjem po nagnitih in bolnih jagodah. Ko začne ob jesenskem deževju grozdje pokati, začne navadno tudi gniti. Jagode, na katerih se pokaže navadna ali kosmata gniloba, je treba odstraniti. Ta gniloba časih tako močno napreduje, da postanejo celi «mački» iz segnitih jagod, tako so jagode kosmate.

Druga pomoč je ta, da počakamo s trgatvijo, dokler se dá. To velja posebno za vinogradnike, ki so navezani, da prodajajo svoj vinski pridelek. Imamo namreč tudi dosti takih vinogradnikov, ki svoj pridelek sami porabijo. Ti nam dajejo radi slab zgled. Grozdje, ki je letos zastalo v svojem razvoju, naj dozori! Če imamo pridelati manj vina, kakor se je skraja obetalo, naj bo vsaj to dobro in pripravno za kupčijo.

Tretja pomoč je pa ta, da grozdje ob trgatvi skrbno odbiramo. Zdravo posebej, bolno posebej. Po dve posodi je imeti pri rokah, kadar trgamo. V eno naj gre zdravo grozdje, v drugo pa vse bolne in gnile jagode. Vse, kar je napadenega po eni ali drugi bolezni, vse to moramo ločiti od zdravega grozdja. Vse to moramo posebej spravljati in posebej porabiti. Na to moramo letos prav posebno paziti, če hočemo kaj prida pridelati za kupčijo.

Zal, da je naše vinogradništvo čimdalje težje, čimdalje dražje in pri vsem tem tako malo varno pred vremenskimi vplivi in napadi raznih bolezni.

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Inozemski trg stoji pod vplivom ameriških cen, ki so pretekli teden padle za 8 točk. Amerika gre s cenami navzdol, da bi mogla spraviti svoje žito na evropski trg. Sporedno s padcem ameriških cen padajo tudi evropske cene. Zato vlada na vseh tržiščih velik zastoj. Izvoz je bil zadnji teden v zastoji. Inozemska tržišča se niso zanimala za naše žito. Na teh tržiščih je mnogo neprodanega blaga. Ta okoliščina utegne povzročiti nadaljnji padec cen pšenice na naših tržiščih. Cene v Vojvodini so se gibale nastopno: bačka in sremska pšenica je padla koncem tedna na 250 Din. Stara koruza je šla slabo v promet. Na našem tržišču so plačevali bačko koruzo po 120 do 177-50, sremsko od 182-50 do 180. Umetno sušeno koruzo, vagonsko blago, so kupovali koncem tedna po 155. Malo več zanimanja je bilo zadnji teden za novo koruzo, ki so jo kupovali romunski izvozniki. Moka, oves, ječmen in fižol so šli zelo slabo v promet. Moka «0» je notirala 410, oves, bački 155 do 157-50, sremski 157-50 do 160, ječmen 180, za pivo 205, otrobi 125, fižol, sremski 220, bački 210, izbrani 225 do 230.

Kratke vesti

= Vrednost denarja. Na zagrebški borzi se je dobilo dne 30. septembra v devizah: 100 avstrijskih šilingov za 790-40 do 800-40 Din, 100 italijanskih lir za 228-74 do 231-14 Din, 1 dolar za 56-05 do 56-65 Din, 100 češkoslovaških kron za 166-30 do 168-30 Din.

= Hmeljarsko društvo za Slovenijo poroča: Zaradi židovskih praznikov se je hmeljska kupčija pred par dnevi nekoliko ustavila. Pičlo število hmeljarjev, ki še niso prodali svojega pridelka, z gotovostjo pričakuje zboljšanje tržnega položaja.

= Kovan drobiž po 10 in 5 par. Finančni minister je odredil, da se dá mali kovani drobiž po 10 in 5 par dne 1. oktobra 1925. v promet.

BELEŽKE

+ **Spor v SLS.** Pri volitvah, ki so se vršile zadnje čase v nekaterih občinah, ni klerikalna stranka skoro nikjer nastopila z enotnimi kandidatskimi listami, pač pa pod različnimi gospodarskimi, kmetjskimi in delavskimi imeni. Tako je bilo tudi pri občinskih volitvah v D. M. v Polju, kjer so klerikalci propadli. Tamkaj so imeli klerikalci posebno delavsko in posebno kmetjsko listo. Največ občinskih odbornikov so klerikalci pridobili s svojo delavsko listo, ker so jih že vsi pametnejši kmeti v D. M. v Polju že davno zapustili. Zaradi poraza, ki so ga doživeli v tej občini, pa se sedaj klerikalci sami med seboj napadajo. Glasilo delavcev, pristašev klerikalne stranke, krščansko-socialna «Pravica» je v posebnem članku obdolžila ostale klerikalce, da so agitirali proti klerikalni delavski listi za svojo kmetjsko listo. «Domoljub» pa odgovarja, da po krivici dolži klerikalne kmetjske pristaše, da so «loptali» po listi krščansko-socialnih delavcev. «Domoljub» očita klerikalnemu delavskemu glasilu, da s svojim člankom ne gradi, ampak razdira klerikalno stranko. Tako se sedaj dva klerikalna lista prepirata med seboj, kdo je kriv klerikalne blamaže. Ljudje, ki vedno govorijo o krščanski solidarnosti, se niti med seboj ne morejo pomeniti, kdo je bolj zavozil klerikalno politiko. Kljub temu smo prepričani, da bosta «Slovenec» in «Domoljub» čez nekaj dni zopet pisala, da vlada v klerikalni stranki največja zadovoljnost, vzajemnost in da je sploh vse v redu. Pa jima tega menda niti klerikalci sami ne bodo verjeli.

+ **Duhovniške plače.** V zadnjem času objavljajo klerikalni listi razna poročila, kako se duhovnikom slabo godi in kako slabo so plačani. Res je, da so tudi med duhovniki ljudje, ki s svojimi dohodki ne morejo shajati. Človek pa bi mislil, da se bodo gospodje, ki uče lepi nauk ljubezni do bližnjega, med seboj pomenili in si drug drugemu vzajemno pomagali. Mnogi imajo prav lepe dohodke v svojih župnijah, pa bi lahko pomagali takim duhovnikom, ki s svojimi prejemki ne morejo izhajati, ker živijo v ubožnejših župnijah, kjer se ne more preveč iztisniti iz ljudi. Kakor znano, ima tudi ljubljanski škof velika veleposestva, ki prinašajo ogromne dohodke. Če bi se ti dohodki iz cerkvenega premoženja pravilno razdelili med potrebne duhovnike, bi lahko imeli vsi dovolj in bi ne bilo treba zahtevati niti «Slovenec» in niti «Domoljub», naj se duhovnikom plače zvišajo na račun davkoplačevalcev. Pri vsem je tudi to zelo čudno, da je za klerikalno politiko vedno dovolj na razpolago tudi cerkvenega denarja. Tako je ljubljanski škof lani 14. junija brez odobrenja kogarkoli kupil za škofijski ordinarijat «Jugoslovansko tiskarno» v Ljubljani za ogromno vsoto 10.600.000 Din. S tem je dokazano, da se politika SLS dela s cerkvenim denarjem, ki ga pa ni na razpolago za siromašne duhovnike. Zato pa tudi ni čudno, ako se «Slovenec» in «Domoljub» potegujeta za škofovo gornjegrajsko posestvo v škodo tamošnjih kmetov.

+ **Klerikalna skrb za šolstvo.** «Slovenec» objavlja zadnje čase pisma raznih klerikalnih uč-

Ljubljana Pri „Češniku“ Lingarjeva ulica

oprema (veliki) za navale in ženine. Perje in puh (samo veliki izdelki).

Ljubljana Pri „Češniku“ Lingarjeva ulica

najnovije ogrinjalke, kočke, svilnate, volnene, žametaste, ženilste ruže in žerpe.

teljev in učiteljic, kako se jim slabo godi v krajih, kjer so nastavljeni. Klerikalci bi menda bilo ljubo, da bi v najslabših krajih službovali samo napredni učitelji, kakor se je godilo tiste čase, ko so imeli klerikalci vse šolstvo v Sloveniji pod svojo komando. Ne glede na vse to pa moramo reči, da je najslabše poskrbljeno za šole in učiteljstvo v tistih občinah, kjer imajo klerikalci izključno besedo. Kjer imajo naprednjaki besedo, obstoje skoraj povsod lepe večrazredne šole in tudi za učiteljska stanovanja je poskrbljeno. Zato bi napravil »Slovenec« veliko bolj pametno, če bi svetoval klerikalnim občinam, naj posvetijo malo več skrbi šolstvu, ker ne bodo s tem koristile samo klerikalnim učiteljem in učiteljicam, ki se po listih pritožujejo nad neznosnimi razmerami, ampak bodo tudi mnogo dobrega storile za vzgojo lastnih otrok ter vsaj njim omogočile neobhodno potrebno večjo izobrazbo, ki jo doslej vsled klerikalne zanikrnosti in nasprotovanja razvoju dobrega šolstva same niso bile deležne.

+ Davki. Kakor poročajo iz Beograda, so meseca avgusta in septembra redni dohodki države znatno padli in se vlada zaradi tega nahaja v neprijetnih finančnih stiskah. Zato je tudi umevno, da davčni vijak čimdalje bolj pritiska. Dohodki države pa gotovo niso padli zaradi tega, ker ljudje nočejo plačati, temveč zato, ker ne morejo in ker se nahajamo v gospodarski krizi, ki davi vse stanove. Popolnoma napačno je torej, če se z navijanjem davčnega vijaka še bolj zatira plačilna zmožnost davkoplačevalcev, ker si na ta način vlada sicer za enkrat lahko še pomaga, za drugič pa si z uničenjem eksistence davkoplačevalcev popolnoma zapre denarne vire. Vlada doslej še ni ničesar ukrenila za ublaženje davčnih razmer in se tudi ničesar ne čuje, da se v tem pogledu kaj pripravlja. Pucelj »Kmetijski list«, ki je toliko navdušen za sedanjo radičevsko-radikalno vlado, sicer tudi zabavlja proti sedanji davčni politiki, kajti prevelikih davkov niti sam g. Pucelj ne plača rad, četudi je pristaš vladne stranke, vendar pa to radičevsko glasilo doslej še ni povedalo, kaj so storili radičevski ministri in poslanci za omiljenje sedanje davčne prakse. Doslej namreč še nismo čitali, da bi poslanca Pucelj in Kelemina storila v tem pogledu kakorake, dasi je RR vlada že dva in pol meseca pri državnem krmilu in dasi toliko časa z vso težo pritiska na davčni vijak. Menda bomo zaman čakali na tozadevne uspehe obeh slovenskih vladnih poslancev.

+ Protest SDS proti neizplačevanju avtonomnih doklad. Vsled sklepa predsedstev oblastnih organizacij SDS v Mariboru in v Ljubljani sta poslance dr. Pivko in dr. Žerjav poslala generalni direkciji neposrednih davkov oster protest zoper zadrževanje izplačila doklad samoupravnim korporacijam (občinam, okrajnim zastopom, Trgovski zbornici) od strani finančne uprave.

+ Pregarjanje uradnikov na Hrvaškem. Poslanec SDS dr. Gjorgje Popović je pred dnevi poslal kralju brzojavko, v kateri navaja, da je primorsko-krajiški veliki župan tekom meseca premestil, suspendiral in degradiral nad dvajset občinskih uradnikov v liško-krbavskem okrožju. To se je zgodilo brez kakor preiskave in popolnoma protizakonito, pri čemer niso bili izvzeti niti dobrovoljci. Poslanec dr. Popović prosi kralja, naj se zavzame za občinske uradnike v Liki, ki so po nedolžnem preganjani.

+ Delo SDS. Med vladnimi strankami so povzročili veliko razburjenje uspehi, ki jih je dosegel Sv. Pribečević na svojih shodih v Bosni in Hercegovini, Dalmaciji, Liki in drugod. Povsod so odobrili politiko SDS, ki je zaradi svoje doslednosti samo pridobila. Tega dejstva niso mogli zatajiti niti listi, ki se zavzemajo od prvega početka za sporazum med radikali in radičevci. Presenetila jih ni samo delavnost Sv. Pribečevića, ki je imel tekom meseca dni nad trideset shodov, ampak tudi vseh njenih pristašev. Medtem ko so se vladne stranke vdale brezdelju v parlamentarnih početnicah, je šla SDS med svoje volilce in

jim pojasnila razmere, kakršne so. Svoje delavnosti pa ni razvil samo Sv. Pribečević po Bosni, Dalmaciji in Liki, pač pa je celotna SDS pokazala toliko živavosti in odpornosti, da je s tem povzročila veliko razburjenje med vladnimi strankami. Od 19. m. m. je imel n. pr. Večeslav Vilder, kakor poročajo iz Belovara, v garešinskem srezu 19 shodov in sestankov. Bil je sprejet ne samo od pristašev SDS, temveč tudi od dosedanjih radičevcev in pristašev drugih strank, zelo prisrčno. Ljudem ugaja dosledna in neuklonljiva politika SDS in njenih voditeljev in zlasti med seljaštvom ne more dobiti politika nestalnosti, ki jo kažete radičevska in radikalna stranka, nobenih trdnih tal. Zato ni čudno, če je ves srd vladnih strank osredotočen proti SDS. Ravno to pa kaže, da pridobiva SDS med ljudstvom vedno več tal.

Snujmo izobraževalna, pevska, tamburaška in mladinska društva!

Da se ljudstvu razširi duševno obzorje, da postane okretnejše v živlenskem boju, da se odvrnejo zlasti mlajši od slabih potov, zapravljenosti, gizdavosti in pijačevanja, nam je treba veliko izobraževalnega dela.

Propadanje SLS

Zmaga SDS pri občinskih volitvah v Zg. Šiški. — Uspeh naprednjakov v Št. Vidu nad Ljubljano

Pri občinskih volitvah, ki so se vršile zadnje čase v nekaterih občinah ljubljanske okolice, je doživela klerikalna stranka občutne poraze. Pokazalo se je očitno, da SLS povsod stalno nazaduje in da so se ljudje naveličali klerikalne komande, ki je povzročila zadnja leta našemu kmetu in obrtniku toliko škode.

Že občinske volitve v D. M. v Polju in v Mostah so pokazale veliko nazadovanje klerikalne stranke, četudi je nastopila pod raznimi »gospodarskimi« imeni, da bi preslepila volilce.

V nedeljo so se vršile občinske volitve v Zg. Šiški, ki so bile zanimive zaradi tega, ker so se tamkaj zvezali radičevski samostojni kmetje s klerikalci ter skupno nastopili proti samostojni demokratiški stranki in dolgoletnemu zaslužnemu županu g. Ivanu Zakotniku, ki je bil nosilec njene kandidatne liste.

Volilnih upravičencev je bilo 620. Občina Zg. Šiška obsega vasi: Brdo, Podutik, Kamnogorico, Pržan, Dravlje, Zapuže, Koseze in Zgornjo Šiško. Med občani se je vršil živahen volilni boj. Udeležba pri volitvah je bila znatna. Klerikalci in radičevci z milijonarjem Črnetom na čelu so napeli vse sile, da bi se polastili vodstva občinskega gospodarstva.

Dosedanji župan Ivan Zakotnik, ki je pri vseh zelo priljubljen in ki postopa kot župan nepristransko ter brani koristi svojih občanov, je z mirnostjo pričakoval izida volitev. Občani so mu pri volitvah tudi izrekli največje zaupanje ter oddali svoje glasove za njegovo listo. Boj se je vršil samo za dve listi:

1. za gospodarsko listo Ivana Zakotnika (SDS) in
2. za delavsko-kmetško obrtno listo (socijalni demokratje, klerikalci in radičevci).

Izid je izval po vej Zgornji Šiški veliko veselje in splošno zadoščenje, kajti zmagala je gospodarska lista Ivana Zakotnika. Rezultat je sledeči:

1. Gospodarska lista Ivana Zakotnika 291 glasov in 17 odbornikov.
2. Delavsko-kmetška obrtna lista 150 glasov in 8 odbornikov.

Na podlagi oddanih glasov so bili izvoljeni za občinske odbornike samostojni demokrati: 1. Ivan Zakotnik, nosilec liste in dosedanji župan. 2. Andrej Lombar, posestnik in krojaški mojster, Zgornja Šiška. 3. Frane Šušteršič, posestnik in gostilničar, Zapuže (Slepi Janez). 4. Alojzij Berlič, posestnik in mizar, Zapuže.

Danes je že minila doba, ko ni bilo nobenega smisla za tako delo, ki je ravno tako koristno kakor gospodarsko delo, ker odpira ljudstvu glavo in blaži srce.

Moramo pa reči, da je tega dela vse premalo. Kar je duhovščina v tem oziru pričela, ni obrodilo dobrega sadu. Ne rečemo, da je bilo vse slabo, a že to, da je vse odvisno od milosti in volje duhovnika, je ponižujoče in ne more vzgojiti samostojnega mišljenja in značajeve. Zato so izobraževalna društva, s katerimi se klerikalci bahajo, zelo površna, sama parada in navadno le papir brez vsebine.

Mi pa rabimo ljudi, ki sami mislijo in potem delajo. Snujmo v vsaki vasi izobraževalne organizacije, bodisi skromen tamburaški zbor, bodisi mladinski odsek, mladinsko organizacijo — vse je koristno za ojačanje duha in srca.

Vabimo torej somišljenike sedaj, ko nastopa zimski čas, naj se zaupno obračajo z nasveti in željami glede osnovanja novih organizacij in glede na okrepitev starih, na Tajništvo Samostojne demokratiške stranke v Ljubljani za Ljubljansko, v Mariboru pa za mariborsko oblast.

Snujmo knjižnice, naročajmo demokratiško časopisje! Naj ne bo vasi brez organizacije!

5. Josip Kurnik, posestnik in mizar, Zgornja Šiška. 6. Jakob Koman, posestnik in mizar, Zg. Šiška. 7. Ivan Čarman, posestnik in tovarnar, Zgornja Šiška. 8. Avgust Korbar, nadučitelj, Zgornja Šiška. 9. Ignacij Nered, delavec, Koseze. 10. Vinko Nogovšek, kovaški mojster in posestnik, Dravlje. 11. Fran Škof, posestnik, Brdo. 12. Josip Tomaž, poštni poduradnik, Zgornja Šiška. 13. Mihael Kalčič, posestnik in gostilničar, Zgornja Šiška. 14. Ivan Belič, poduradnik državnih železnic, Zgornja Šiška. 15. Matija Perko, mizarjski mojster, Zgor. Šiška. 16. Jakob Petrič, Zgor. Šiška. 17. Albin Tavčar, posestnik, Koseze.

Lista združenih nasprotnikov, klerikalcev in radičevcev, je dobila samo 8 odbornikov, od katerih imajo Puceljevi radičevci 2. Glavni voditelj radičevcev, Ivan Černe, ni bil izvoljen. Černe je bil v kandidatni listi na devetem mestu ter je propadel.

Pri zadnjih občinskih volitvah je dobila SDS 170 glasov in 11 odbornikov, tako da je pri sedanjih volitvah napredovala za 121 glasov in 6 odbornikov. Pri zadnjih občinskih volitvah so dobile liste SLS, samostojnih kmetov, socijalnih demokratov in kmečke delavske zveze skupaj 235 glasov in 14 odbornikov, nasprotno so sedaj vse te skupine združile zase le 150 glasov in 8 odbornikov. Nazadovale so torej za 85 glasov in 6 odbornikov. Pri zadnjih skupščinskih volitvah so dobili samostojni demokrati 129 glasov in so v primeri s tem napredovali za 162 glasov, med tem ko so nasprotna stranke nazadovale za 207 glasov.

Za SDS je bil prav časten tudi izid občinskih volitev v Št. Vidu nad Ljubljano, kjer so se istotako vršile preteklo nedeljo. V Št. Vidu je imela v občinskem odboru doslej absolutno moč. Pri nedeljskih občinskih volitvah je bil naslednji izid: NRS 44 glasov in 2 odbornika, SDS 120 glasov in 5 odbornikov, SKS 57 glasov in 3 odbornike, delavska SLS 185 glasov in 8 odbornikov, obrtna SLS 76 glasov in 3 odbornike, kmetška SLS 93 glasov in 4 odbornike. Izvoljeni so bili v odbor med drugimi: demokrati Matjan, Goljar, Peršin, Lampič, Štrukelj; radikali Hlebec in Gole; samostojni kmeti Pipan, Štrukelj Anton, Zatokar Iven.

Pri zadnjih občinskih volitvah so imeli združeni naprednjaki 150 glasov, tako da so sedaj napredovali za 79 glasov, klerikalci pa so imeli 357 glasov, sedaj jih imajo 354.

Ako pomislimo, da je bilo za dobrih 150 volilcev pri sedanjih volitvah več kot l. 1924., potem

je razvidno, za koliko so klerikalci padli. Pri zadnjih državnozborskih volitvah so imeli klerikalci 384 glasov, padli so tedaj za 30 glasov. Združeni radikali in demokratje so imeli 111 glasov, sedaj pa imajo sami demokratje 120 glasov, kar znači lep napredek.

Kako porazno je vplivalo nazadovanje SLS pri omenjenih volitvah na klerikalce, je dokaz dejstvo, da je n. pr. «Slovenec» samo na kratko poročal o občinskih volitvah v Št. Vidu, izida občinskih volitev v Zgornji Šiški pa niti omenil ni.

Za nas samostojne demokrate naj nam bodo izidi občinskih volitev v ljubljanski okolici za zgled in dokaz, da klerikalna stranka ni nepremagljiva. Z resnim in vztrajnim delom je zmaga SDS povsod mogoča.

DOMAČE NOVOSTI

* «Domovina» izide prihodnji teden na 16 straneh z zanimivim gradivom in lepimi ilustracijami.

* Stjepan Radić se je v sredo zvečer vrnil s svojo družino iz Ženeve v Zagreb.

* Drzen vlom v cerkev sv. Petra v Ljubljani. V noči od ponedeljka na torek je bil izvršen v cerkvi sv. Petra v Ljubljani drzen vlom. Neznani vlomilec je očividno ponoči vlomil v tabernakelj. Ko je zjutraj prišel cerkovnik Mihael Sašelj v cerkev, je našel tabernakelj odprt, manjkala sta monštranca in srebrni ciborij, hostije pa so ležale razmetane po tleh. Istotako je ležal na tleh plašček, ki se ga rabi za pokrivanje ciborija. Cerkovnik je takoj, ko je opazil vlom, obvestil policijo. Vlomilec je odprl tabernakelj z vlomilskim orodjem ter odnesel navedene predmete. Skupna vrednost ukradenih predmetov znaša 6000 Din. Monštranca je bila iz medi in pozlačena, lulula je srebrna. Ciborij s pokrovom je srebrni in pozlačen in težak okoli 1½ kg.

* Draginjske doklade za duhovnike. V ministrstvu ver pripravljajo gradivo za ureditev duhovniških draginjskih doklad po uredbi z dne 1. avgusta t. l. Na podlagi te uredbe imajo pravico na draginjske doklade samo tisti duhovniki, katerih dohodki ne zadostujejo za redno življenje. Doklad ne bodo dobivali duhovniki, ki imajo velike dohodke in so sicer imoviti. Število zadnjih je prilično veliko. Ceni se na 25 do 30 % vseh duhovnikov. V ministrstvu računajo, da bo vprašanje draginjskih dokladov rešeno v kratkem.

* Zbližanje delavskih strukturnih organizacij. Preteklo nedeljo se je na poziv Delavske zbornice za Slovenijo vršilo v Ljubljani posvetovanje delavskih strokovnih organizacij, na katerem se je sprejela resolucija, ki poziva vse strokovne organizacije, naj v skupnih vprašanjih delujejo čim složneje. Pod okriljem Delavske zbornice se ima sestaviti akcijski odbor ter se izdelati predlogi za skupno delo organizacij v tem odboru, v vsej pokrajini in v posameznih podjetjih.

* Prodaja prašičkov, izpod 6 mesecev starih. Dne 7. oktobra t. l. se bo vršila v vojašnici kralja Petra Velikega Osvoboditelja v Ljubljani javna prodaja 40 komadov prašičkov, izpod 6 mesecev starih. Predmetni oglas je v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

* Koča vrh Krima. Na pobudo dr. Kermavnerja postavijo planinci kočo tudi vrh Krima. Načrt je dozorel že v toliko, da se prično že v bližnjih dneh pogajanja za nakup zemljišča. Ker so lastniki zemljišč na vrhu izjavili, da oddajo prostor za prav malo odškodnino in bodo šli tudi v ostalem SPD na roko, je upati, da bomo imeli tudi na samotnem in doslej le malo obiskanem skrivnostnem krimu v kratkem planinci prav lep dom. Koča bo oskrbovana tudi z vodo, ki bo napeljana po tem zračnega pritiska iz studenca sredi pobočja Krima. Prostovoljne prispevke za napravo koče zbira osrednji odbor SPD.

* Odlikovanje odličnega šolnika. Občinski odbor trga Sv. Jurij ob j. ž. je soglasno izvolil g. šolskega upravitelja Sivka, odličnega šolnika

in dolgoletnega predsednika celjskega učiteljskega društva, za častnega občana zaradi mnogih zaslug za šolo in občino.

* Samomor radi aretacije moža. V Šmarjah pri Ljubljani se je zastrupila z octovo kislino delavčeva žena Marija Puš. Odpeljali so jo v nezavestnem stanju takoj v Ljubljano, vendar pa je nesrečnica že na poti umrla. Dopolodne so ji orožniki moža odpeljali v zapor, kar jo je tako razburilo, da si je v obupu sklenila vzeti življenje. Zapustila je tri nepreskrbljene otroke, ki so ostali v enem dnevu sirote brez očeta in matere.

* Škoda, povzročena po toči in povodnji. Po poročilih, ki jih je prejelo poljedelsko ministrstvo do 9. septembra, znaša škoda, ki jo je v naši državi povzročila toča 383,877.700 Din, škoda povzročena po povodnji pa 12,900.000 Din.

* Prodaja vozniških kart potnikom. Nekateri blagajniki in blagajničarke železniških blagaj pri prodaji vozniških kart potnikom ne vračajo drobiža z izgovorom, da jim manjka drobiža, kar vzbuja opravičeno nevoljo potujočega občinstva. Minister prometa je vsled tega odredil, da mora pri osebnih blagajnah biti pripravljena potrebna količina drobiža in da se pod grožnjo stroge kazni mora potnikom vrniti ves denar, ki jim pripada. Železniška uprava bo vsako nasprotno postopanje svojih uslužbencev kaznovala disciplinarnim potom. ditelju.

* Prvi ženski profesor na mariborski gimnaziji. Namesto profesorja dr. Pečovnika, ki je bil imenovan za oblastnega šolskega nadzornika, je za profesorico matematike in fizike na mariborski gimnaziji imenovana Mara Gašper, ki je prva ženska učna moč na omenjenem zavodu.

* Proslava 35-letnice Sokolskega društva v Celju, ki je bila radi smrti dr. Josipa Serneca preložena, se bo vršila prihodnjo nedeljo, dne 4. oktobra z istim sporedom.

* Nevarna palica. V Cirkovcih pri Pragerskem je imel 65 let stari prevžitar Jernej Bašman na palici nataknelo patrono. Pred par dnevi je nameraval iti v Haloze in da bi lažje hodil, je hotel patrono s palice odtrgati in jo nadomestiti s konico. Pri tem je patrona eksplodirala in Bašmanu odnesla tri prste, dlan pa popolnoma razmesarila.

* Pregarjanje Slovencev na Koroškem. Kakor poročajo listi, nameravajo našega zunanjega ministra dr. Ninčiča takoj po njegovem povratku v Beograd posetiti zastopniki vseh strank v Sloveniji, ki bodo zahtevali energično intervencijo pri avstrijski vladi radi preganjanja slovenskega življa na Koroškem. Zastopniki slovenskih strank bodo prinesli s seboj tudi podatke, iz katerih je razvidno, da se preganjanje izvršuje po gotovem sistemu. Pri tej priliki bodo zainteresirali zunanjega ministra tudi za položaj naših rojakov v Julijski Krajini.

* Spomenik kralju Petru v Mariboru. Te dni se je sestavil v Mariboru pripravljalni odbor za postavitev spomenika kralju Petru I. Osvoboditelju.

* Nova občinska palača v Mariboru. Iz Maribora javljajo, da zelo napredujejo dela na novi občinski palači. Te dni se je končalo z izkopavanjem temelja in so se začela že prva betonska dela.

* Aretacija zaradi komunističnih letakov. V Splitu je policija v nedeljo 27. m. m. aretirala 18 mladeničev dijakov, zaradi razširjanja komunističnih brošur in letakov, ki so bili poslani iz Zagreba. Policijske poizvedbe so ugotovile, da so bili nekateri dijaki aretirani po nedolžnem na podlagi denunciacij in je bilo iz zaporov izpuščenih 6 dijakov.

* Stavka lesnih delavcev v Bosni. V veliki parni žagi Krivaja d. d., prej Eisler & Ortlieb, v Zavidoviču so med delavstvom in podjetjem nastali v zadnjem času spori zaradi plač in je 3500 delavcev zapustilo delo. Tudi pri podjetju Gregersen d. d. stavka 1000 delavcev, ker jim hoče podjetje znižati plačo za dvajset odstotkov.

* Mesec dni nepretrganega spanja. V Hercegovini se je v zadnjem času pojavila v nekaterih krajih spalna bolezen. V selu Izvorju spi neka deklica že mesec dni in jo kljub vsem poizkusom

doslej niso mogli zbuditi. Spavajoči deklici vli-vajo po cevki mleko v usta, da jo ohranijo pri življenju.

* Rodbiaska tragedija. Leta 1919. se je mizar Josip Strauch iz Bačkega Petrovca poročil s hčerko bogatega tovarnarja Gjura Arnolda. Med zetom in tastom pa so često nastajali prepiri in v septembru leta 1923. je zapustil z ženo in otrokom Petrovac ter odšel po svetu. Teden dni pozneje so pri Petrovaradinu iz Donave potegnili na obalo truplo neke ženske, ki je imela na vratu privezanega otroka. Zdravniška komisija je ugotovila, da sta bila žena in otrok najpreje umorjena in nato vržena v vodo. Te dni se je Strauch vrnil iz inozemstva, državno pravdnistvo pa je dvignilo proti njemu obtožbo, ker je osumljen, da je izvršil dvojni umor.

* Žalostna smrt mladega dekleta. V selu Planiči v Hercegovini se je primeril žalosten slučaj. 15letna mladenka Bosiljka Dragić, ki je že v rani mladosti izgubila očeta, je ostala sedaj tudi brez matere. Z deklico je pričel razmerje neki vaški fant in ko je dobil od nje vse, kar je hotel, jo je zapustil. Od tega dne dalje je deklica menjala svoje ljubimce. Pred dnevi je nevarno obolela in videč, da mora v bolnico, je sklenila, da gre raje v smrt. Našli so jo obešeno.

* Sedemdesetletnica. Dne 1. oktobra t. l. praznuje dvorni svetnik g. Franc Vedernjak v polni čilosti svojo 70letnico. Rojen je bil v Ptuj ter po končanih študijah v Mariboru in Gradcu vstopil v sodno službo. Bil je sodnik v Ljutomeru, sodni predstojnik v Idriji in od leta 1899. naprej sodni svetnik oziroma višji sodni svetnik deželnega sodišča v Ljubljani. V letu 1920. je postal dvorni svetnik pri tem sodišču, od leta 1923. naprej pa predsednik pokojninskega zavoda za nameščence v Sloveniji in Dalmaciji.

* Trboveljske novice. Koroški dan bodo priredila vzajemno vsa trboveljska društva v nedeljo 10. t. m. Vršil se bo skupen odhod proti farni cerkvi, kjer se bodo vrstili govori o pomenu tega dneva, nakar se bodo napotila v svoje lokale, kjer bodo še posebej proslavila ta dan. — Redni pouk na obrtno nadaljevalni šoli se bo pričel v nedeljo 4. oktobra za vse razrede. — Spomladi 1. 1926. bodo pričeli graditi poleg trboveljske šole šolsko telovadnico. Bil je že skrajni čas, ker so dosedaj vse tukajšnje šole brez nje. — Štiridesetletnico zvestega službovanja pri TPD je praznoval g. Karel Kitzer v Trbovljah. Jubilantu čestitamo. — Novo občinsko tehtnico bodo zgradili v Hrastniku, da ne bo potreba več posluževati se dolske tehtnice. — Pretekli ponedeljek bi se moral vršiti sestanek zastopnikov vseh političnih skupin, ki pa je odpadel in se bo vršil pozneje. Na dnevnem redu je bilo povišanje industrijskega centra Trbovlje v trg. — Okrajni zastop je napravil pretekle dni inšpekcijski ogled v hrastniški kotlini. Med drugim se je sklenilo napraviti most poleg gostilne g. Birtiča. — Velikega obrtniškega zborovanja v nedeljo 4. t. m. se bo udeležil poleg drugih tudi zastopnik Zbornice v Ljubljani. — Članski sestanek Zveze bivših vojakov iz svetovne vojne se bo vršil 11. t. m. — Na šole v trboveljsko občino so imenovane tri učiteljice za srbohrvaščino: sestre Iskrovi iz Kastru in gđ. Jelušičeva. — «Revolucijska svatba» v Sokolskem gledališču je bila podana z velikim vtisom. V nedeljo 11. t. m. sledi že druga predstava: Gogoljev «Revizor». — Občni zbor «Obrtnega društva Trbovlje-Hrastnik-Dol v Trbovljah» se bo vršil okoli 15. t. m. Člani naj pravočasno poravnajo članarino, ker drugače ne bodo imeli pravice glasovanja. — Opozorjamo vse kmetovalce na veliko živinorejsko razstavo, prvičrat v Trbovljah, ki se bo vršila 17. t. m. Ob tej priliki se bo razdelilo 21 premij v znesku 6400 Din. — Gasilsko društvo v Hrastniku je prejelo od občine 22.000 Din podpore. — Konzorcij Narodnega doma v Hrastniku bo priredil 25. t. m. tombolo s prav lepimi dobroti. O tej tomboli bomo še poročali. — Kinoaparati za kino Narodnega doma istotam je že na potu iz Nemčije. Za novi kino vlada veliko zanimanje.

PROSVETA

Mladinski list »Zvonček«. Izšla je prva številka »Zvončka«, letnika 1925/1926. Odslej bo namreč list izhajal v 10 zvezkih, in sicer v mesecih od septembra do junija. Že prva številka je res nadvse lepo opremljena in tudi po vsebini zelo zanimiva. Na prvem mestu prinaša pesnitev »Ljubljana«, proizvod našega priznanega mladinskega pisatelja in pesnika E. Gangla. Ista številka prinaša začetek povesti »Kocljeva osveta«, delo priljubljenega mladinskega pisatelja J. Vandrata. Povest bo izhajala celo leto. Zanimivo je opisan tudi naš kraljevi Beograd po stricu Pavletu. Nadalje prinaša 1. številka še več drobnih povesti in spisov, ki bodo gotovo ugajali našim malčkom. Ne manjka v listu niti privlačnega dela »Pouk in zabava«, niti priljubljenega »Kotička Dobropoljskega«. Že po prvi številki se lahko sodi, da bo ta letnik vreden vrstnik vsem svojim predhodnikom. Naročnina je znižana letos na 25 Din letno. Priporočajmo ta najboljši slovenski mladinski list in naše geslo bodi: V nobeni napredni hiši ne sme manjkati »Zvončka«. Starši, naročite ga svojim otrokom!

ZANIMIVOSTI

× Strašna statistika o muhah. Ameriški prirodoslovec profesor Howard je izračunal, da more muha, ki pride na svet 15. aprila, imeti do 30. septembra, ako so vse ličinke dobro razvite in ako ne poginejo muhe, ki se izležejo iz teh ličink, potomstvo do 326 trilijonov muh. Potomstvo muhe je izračunal za devet generacij, ki se razmnožujejo tako-le: Iz prve generacije dveh muh nastane 120 muh druge generacije, ki morejo imeti 7200 potomcev. Tretja generacija more imeti 320.000 potomcev in ti že 25.920.000, v šesti generaciji jih je 1.550.200.000, v sedmi 93.312.000.000. Osmo generacija jih bo imela 5.598.720.000.000, v deveti pa jih bo 335.923.200.000.000 muh. Ako si hočemo predstaviti, koliko pomenijo te številke, in računamo, da je muha dolga približno 1 cm, bi muhe devete generacije, nanizane ena na drugo, tvorile živo žico, dolgo 3360 milijonov kilometrov, kolikor znaša 20kratna oddaljenost od zemlje do sonca.

× Skrivnosti Marsa. Naši čitatelji se še gotovo dobro spominjajo, kakšno zanimanje je zbudil lansko leto mars po vsem svetu. Takrat je bil Mars najbližje naši zemlji. Sedaj se je pojavil zopet neki astronom, ki poskuša odkriti skrivnosti na Marsu. Astronom observatorija na Mount Wilsonu v Ameriki je imel na zadnjem kongresu ameriških astronomov zanimivo predavanje o svojih najnovejših iznajdbah na tajinstvenem Marsu. Posrečilo se mu je namreč, da je spektroskopičnim potom ugotovil odstotek vsebine kisika in vodika v atmosferi Marsa. Po njegovih podatkih je ta odstotek znatno manjši kakor na zemlji in ima kisika samo 60 % napram razmerju na zemlji. Ako je resnica, da so na Marsu živa bitja, potem žive vsekakor pod drugačnimi razmerami, kakor pa mi na zemlji. Ista redkost kisika v atmosferi kakor na Marsu, se nahaja pri nas na zemlji samo na vrhu Mount Everest. Znano je, da so morali turisti, ki so se hoteli povzpeti na najvišji vrh sveta, imeti s seboj posebne priprave, napolnjene s kisikom, da so mogli dihati.

× Aeroplani in ribe. Dosedaj je bilo težko transportirati večje količine morskih rib daleč v notranost suhe zemlje. Tudi poizkusi z zmrazjenimi ribami niso pokazali posebnih rezultatov, ker se ribje meso zelo lahko pokvari. Neka švedska tvrdka, ena največjih ribiških podjetij na svetu, je sedaj sklenila, da se posluži aeroplanov za prevoz rib. Švedski listi so že objavili proglase, do bodo posebni aeroplani dovažali na trg popolnoma sveže morske ribe in rake.

To sledi tudi že iz tega, da se namerava dati proslavi pete obletnice plebiscita popolnoma oficijelni značaj. Proslava se vrši 10. in 11. oktobra v Celovcu in sicer se vrši 10. oktobra razvitje praporja, ki ga je podarila koroška dežela 11. alpskemu lovskemu polku, na to pa odkritje spominske plošče na celovski kmetijski šoli, v kateri je bil svoječasn nastanjen »Heimatsdienst«. Otvori se tudi ob tej priliki novi domovinski muzej. Zvečer se bodo žgali na gozinski kresovi, v gledališču pa bo slavnostna predstava igre »Die Heimsuchung«, ki jo je spisal koroški pisatelj Perkonig (I). Glavna slavnost se pa vrši 11. oktobra dopoldne s slavnostnim sprevedom v narodnih nošah, mašo na prostem in govori. Oba dneva popoldne se predstavlja v gledališču spevoigra »Legenda o stiski in osvoboditvi Koroške«. Zvečer 11. oktobra se vrši tudi velika ljudska veselica. Tako bodo proslavili koroški Nemci obletnico plebiscita. In mi?

Ni dvoma, da bo imela obletnica proslave koroškega plebiscita v Celovcu, kakor prejšnja leta tudi letos popolnoma pangermanski značaj. Menda ni brez pomena, da je izdala ravno sedaj dunajska univerza proglas, v katerem se na podlagi sklepov zborovanja avstrijskih vseučiliških profesorjev ter avstrijskih in nemških dijakov v mesecu juniju zahteva združitev Avstrije z Nemčijo na podlagi pravice narodov do samoodločbe. Profesorji in dijaki avstrijskih visokih šol se obračajo na ves kulturni svet s pozivom, naj upošteva pravično željo Avstrije po združitvi z Nemčijo, ker more samo ta združitev zagotoviti pravičen in trajen mir. Avstrijski Nemci zahtevajo torej samoodločbo zase, ne priznavajo jo pa Slovincem na Koroškem, ki jim odrekajo celo najenostavnejše pravice do šolstva in državlanske enakopravnosti. Če pa zahtevajo samoodločbo zase, bi jo morali priznati tudi koroškim Slovincem, ker je čisto gotovo, da se koroški plebiscit ni izvršil pod geslom za priključitev koroških Slovencev k Nemčiji.

Za koroške Slovence

Glavni odbor Z. S. V. javlja svojim članom:

Vojni tovariši! Kadarkoli zapoje pri Gospe Sveti zvon, tedaj se dvigne na tisočerihih nevidnih krilih glas in gre preko Korotana, gre ter toži, moli, prosi, upa:

»Najdov bi jo še, mamico mojo, pa b' spevlov spet: haji, hajol!»

Tovariši! Moll-akord druge kitice te znane pesmi: »vse drugače je, ni več mamice«, se mora prej ali slej izpremeniti v radosten sozvoč gospodstevskih zvonov, ki naj javijo ne poslednje ure, marveč uro vstajenja našemu Korotanu. »Najdov bi jo še« le z našo pomočjo, bratje! Zato na plan! Jugoslovenska Matica Vas kliče! Kjerkoli bo ona prirejala Koroški dan, tovariši iz vojne, radevolje sodelujte, pomagajte.

Prvikrat Vam Vaš centralni odbor naravnost veleval: če drugače ne, vsaj udeležite se vsi do zadnjega moža vsepovsod in vseh koroških dnevov 10. oktobra in danjansko pomagajte, da najde čimpreje Korotan mamico svojo: skupno Jugoslavijo, milo nam Slovenijo!

Odbor ZSV. v Ljubljani.

Narobe svet.

Zdravnik: »No, kako ste zadovoljni s predpisano hrano?»

Bolnik: »Ko bi bila jajca tako sveža kakor vino in vino tako staro, kakor so jajca, bi bil popolnoma zadovoljen.«

* Poskušeni samomor. Samomor je hotela izvršiti v soboto 24letna Marija Kuković, hčerka posestnika iz Loke pri Celju. Odšla je k Trem ribnikom in si najela čoln. Ko je bila s čolnom na samotnem mestu ribnika, se je vlegla vanj ter spila steklenico lizola. Nato se je onesvestila. Ker se s čolnom ob določeni uri ni vrnila, je lastnik čolnarne poizvedoval za njo ter jo nezvestno našel v čolnu. Prepeljali so jo v bolnico, kjer so ji očistili želodec. Vzrok samomora je bila nesrečna ljubezen.

* Železnica Rogatec-Krapina. Minister prometa je poslal akcijskemu odboru, ki se je ustanovil na Humu ob Sotli, da izposluje zgraditev železniške proge Rogatec-Krapina, sledeče brzojavno sporočilo: »Povodom sestanka zainteresiranih občin dne 8. septembra v občinskem uradu na Humu ob Sotli v zadevi zgraditve železnice Krapina-Rogatec naznanjam Vam radi obveščenja občanov, da sem že postavil v predlog državnega proračuna za leto 1926-1927. Tudi zgradbo proge Krapina-Rogatec. — Minister Radojevič.

* Požar v Kamnici pri Mariboru. V nedeljo krog polnoči je izbruhnil požar v kamniškem jarku pri posestniku Pöltzlu. Predno so mogli priti gasilci, je bila vsa hiša v plamenih in ni bilo mogoče rešiti gorečega poslopja.

* Zadrugi tečaj v Mariboru je bil v nedeljo dopoldne odprt ob udeležbi 40 članov, ki jih je pozdravil predsednik Zbornice za industrijo, obrt in trgovino g. Ivan Knez. Govorila sta predsednik zveze obrtnih zadrug za mariborsko oblast g. Bureš ter načelnik gremija trgovcev v Mariboru g. Weixl. Predavanja so se vršila tri dni.

* Razkuževanje vagonov za izvoz. Da bi se ne pokvarilo blago, ki se izvaža v inozemstvo in da bi naši transporti v inozemstvo odgovarjali higijskim zahtevam, je prometno ministrstvo odredilo vsem postajam, naj razkužijo vagoni, ki so namenjeni blagu za izvoz. Določene so visoke kazni za slučaje malomarnosti ali brezbrzičnosti.

* Nova železniška proga. Prometnemu ministru Ante Radojeviču je bil predvčerajšnjim predložen definitivni načrt železniške proge Beograd-Obrenovac. Minister je projekt odobril ter ga v kratkem predloži ministrskemu svetu v odobrenje.

* O trgatvi v Šibeniku v Dalmaciji poročajo, da se je že deloma pričela. O ceni mošta se še ne dá govoriti, ker vinogradniki niso pri volji, da bi prodajali črni mošt po 250 Din hekto, o belem moštu in vinu pa kar molčijo, ker bo belo vino čez čas silno drago. Lani je bilo za belo vino mnogo naročil.

* Statistika ponesrečenih in ubitih delavcev. V ministrstvu socijalne politike so sestavili statistiko delavcev, ki so se ponesrečili odnosno izgubili življenje v raznih podjetjih tekom zadnjih petih let. Leta 1920. so se ponesrečili od 36.027 delavcev 804, ubitih je bilo 32. Leta 1921. je bilo zaposlenih 101.866 delavcev, od teh ponesrečenih 371, ubitih 81. Leta 1922. zaposlenih 128.733, ponesrečenih 2615, ubitih 100. Leta 1923. zaposlenih 168.476, ponesrečenih 6102, ubitih 193. Lani zaposlenih 175.607, ponesrečenih 7297, ubitih 144. Skupaj je bilo v petih letih ponesrečenih 19.198, ubitih pa 550.

* Gospodinja, vpoštevajte! Naše milo znamke »Gazela« se izdeluje iz najfinejših snovi, ki perilu ne škodujejo. Zato perete z njim brez truda ter dosežete, da je perilo res snežnobelo.

Peta obletnica plebiscita v Koroški

Na Koroškem se nemški nacionalci pod okriljem avstrijskih vladnih krogov pripravljajo k najslavesnejši proslavi pete obletnice plebiscita, ki je izpadel za nas Slovence tako nesrečno. Da dajejo take proslave samo novo pobudo k hujskanju proti koroškim Slovincem in da nikakor ne morejo ugodno vplivati na »mirno sožitje« koroških Nemcev in Slovencev, je jasno.

ŽENSKI VESTNIK

Kisle kumare. Majhno kumare umij, posuši, potem nasoli ter pusti, da stoje 24 ur. Nato jih obriši ter vložijo v steklenice kolikor mogoče tesno; med vsako vrsto deni par zelenih paprik, vršiček pehtrana, par kolesčkov hrena in zalij z zavretem in ohlajenim vinskim kisom, zmešanim z esenco, toliko, da stoji čez. Steklenice zapri in shrani na hladnem prostoru. Najboljše steklenice so one s steklenim pokrovom.

Zeleni paradižniki s kisom. Zelenim paradižnikom odstrani pečke ter jih razreži na rožance. Potem jih polij z vrelo, dobro slano vodo, jih nato poplakni še z mrzlo vodo in pusti, da se ohladi. Medtem pa zavri vinskega kisa, zmešanega z esenco, ga osoli in shladi. Naloži potem paradižnike v steklenico, vrzi zraven par strokastih čebulic in par lorbarjevih lističev ter nalij s kisom, da stoji čez. Dobro je, če vliješ na vrh malo olja, a neobhodno potrebno ni. Potem zaveži s pergamentnim papirjem.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Upanje.

Upnik: «Glejte, da že enkrat poravnate svoj dolg...»

Dolžnik: «Počakajte, da umrje stric, ki mi bo zapustil dediščino.»

Upnik: «Ali je kaj upanja?»

Dolžnik: «Seveda, saj še živi!»

Lahek zaslužek.

Avtomobilist je povozil psa. Naglo je skočil z avtomobila in ponudil poleg psa stoječemu možu 100 dinarjev.

Ko je avtomobil zopet odpeljal je dejal mož: «Samo rad bi vedel, čegav je ta cucek.»

Nemogoče.

Nedeljski lovec je v trgovini zahteval fazana. Trгоvec, ki ni imel ne fazana, ne kake druge divjačine, mu je priporočil kranjske klobase.

Lovec je zmajal z glavo: «Nemogoče! Svoji ženi vendar ne morem reči, da sem ustrelil kranjsko klobaso.»

Prekle.

Klepetačeva Jera je bila tožena zaradi razžaljenja časti, ker je rekla sosedu, da ni vreden, da bi mu pljunila v obraz. Pozvana pred sodišče je bila obsojena, da mora preklcati žaljive besede ter prositi sosedu odpuščanja.

«No, pa odpusti,» se je ponižala pred sosedom, «saj si vreden, da ti pljunem v obraz.»

Urednik in osel.

K uredniku lista «Novice» je prišel v pisarno neki neznanec, ki mu je očital, da ga je po krivici napadel / nekem članku, češ: «Lepa čunja je ta vaš časopis. Jaz krmim z njim osla.»

«Tako,» je dejal mirno urednik.

«Da, tako,» se je togotil neznanec. «Berem pa samo druge liste.»

«Dobro,» je nadaljeval urednik, «čitajte še dalje druge časopise, osla pa hranite z «Novicami»; v nekaj mesecih bo osel pametnejši kakor vi...»

Ako čevlji govore.

Avstrijski cesar Ferdinand je bil hud sovražnik škripanja čevljev. Nekega dne je čakal v predsobi neki general na avdijenco. Hodil je po sobi moško gor in dol ter premišljal, kako bo govoril s cesarjem. Njegovi čevlji so pri tem krepko škripali.

Nenadoma pa so se odprla vrata in sredi njih se je pokazal cesar Ferdinand ter nabrulil gene-

rala: «Kjer čevlji govore, tam nimam jaz ničesar povedati. Mislite si, da sva se že razgovorila.»

Zaljubljenec.

Gvidon: «Gospodična, ljubim vas iz vsega srca in vse duše. Ali hočete postati moja žena?»

Evlallija: «Ne bodite sitni, ko sem vas vendar že pretekli mesec odklonila!»

Gvidon: «A tako, to ste bili vi?»

Poglej, poglej si naše Mico, kako ti ona prati zna, napravi si kar veselico, — opere vse, kar se ji dá.

Kadar ima «GAZELA» milo, ti pere rada noč in dan, očisti vsako ti perilo, njen trud nikdar ti ni zaman.

MALI OGLASI

Zapomnite si dobro,

da prodaste SUHE GOBE, jajca, maslo, vedno po najvišji dnevni ceni le v trgovini Franc Senčar, Mala Nedelja in Ljutomer. — Velika izbira raznega jesenskega in zimskega blaga po zelo zmernih cenah. 74

Ugodna prilika za nakup zimskega blaga

kakor sukna, od najcenejše do najfinejše kakovosti, raznovrstnega porhanta in modnega blaga za ženske obleke, se vam nudi pri trdnici Rudolf Rutner, Vrhnika. — Velika zaloga špecerije, galanterije ter železnine, kakor tudi vseh potrebščin za šivilje in krojače. — Strogo solidne cene.

Ključavničarski pomočnik

z znanjem slovenskega, nemškega in madžarskega jezika išče mesta. — Naslov pove uprava lista. 76

Šivalni stroj

za čevljarje, dobro ohranjen, proda za 800 dinarjev Alojzij Možic, Boštanj pri Sevnici. 77

Po zelo znižanih dnevni cenah

si lahko nabavite raznovrstno manufakturno blago za ženske in moške obleke ter k temu spadajoče potrebščine, nadalje vseli vrst galanterije kakor tudi špecerijsko blago in železnino pri

R. Rutnerja nasledniku na Vrhniki.

V zalogi imam vse potrebščine za šivilje in krojače, katerim dajem poseben popust. — Potreba točna in solidna. 42

Sreča Vas išče! Preskrbite si srečke!

Efektna loterija Narodno-kulturnega društva Mala Nedelja. — 300 dobitkov v vrednosti 15.550 Din. — Žrebanje nepreklicno 15. novembra 1925. — Srečka stane samo 5 Dir. — Kupujte in naročite takoj srečke pri Narodno-kulturnem društvu v Mali Nedelji. 52

Igralci harmonik, pozor!

Vsakdo, ki želi imeti Lubasove harmonike, vedi, da ima iste v zalogi edino Lubasov zastopnik na Jugoslavijo

ALES POTOČNIK v Selcih pri Škofji Loki.

Prodaja jih po istih cenah, ki so bile na ljubljanskem velesejmu v veljavi. Ta zastopnik sprejema naročila na nove harmonike in sprejema stare v strokovno popravilo. 72

J. STJEPUŠIN
SISAK
priporoča
boljše tamburice, sirune, partiture, sole in ostale potrebščine za vsa glasbila
Odlikovan na pariški izložbi
Ceniki franko

Roman La Dame de Monsoreau

(Zvestoba do groba)

ki so ga «Jutrovi» čitatelji čitali z izredno napetim zanimanjem

je izšel.

Naroča se ga v upravi «Jutra» v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4.

Broširan stano 45 Din
Vezan v polplatno 55 Din
Vezan v platno 65 Din

Kaj piše kritik o knjigi:

Roman je poln divne stare romantike ki je ni več v moderni literaturi. Toda modri njen svet še vedno dehti, še vedno se pri taknem čitnem orose nežne oči in tudi debelo kožnejši bralec ne more knjige odložiti neoprebrane. Slovenski prevod bo v današnji dobi, ko je tako malo zares dobrega čtiva, tr krat dobrodošel, tembolj, ker je za obširno, pa zelo okusno izdelano in bogato ilustrirano knjigo cena prav nizka.

Prijatelji dobre knjige, naročite si jo in izpopolnite svoje domače knjižnice!

Jugoslovanski kreditni zavod

v Ljubljani, Marijin trg št. 8

sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje

najugodnejše.

Vezane vloge obrestuje po dogovoru. Podeljuje proti dobremu poročstvu osebne, trgovske in obrtne, posebno kratkoročne kredite.